

УДК 349.42

Артем Брінцов,

аспірант кафедри аграрного,
земельного та екологічного права імені академіка В. З. Янчука
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
головний консультант судді
Верховного Суду України

ПРИНЦИПИ КОДИФІКАЦІЇ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У статті досліджено принципи кодифікації законодавства та проаналізовано вплив особливостей галузевої кодифікації на їх змістове наповнення. Обрання теми зумовлено відсутністю наукових напрацювань саме у зазначеному напрямі. Автором надано поняття принципів кодифікації аграрного законодавства України, запропоновано їх класифікацію за визначеними критеріями і розкрито зміст деяких із них. З'ясовано значення принципів аграрного права для формування принципів кодифікації аграрного законодавства з огляду на перспективи її проведення в Україні, а також вплив зазначених принципів на остаточний результат цієї кодифікації.

Ключові слова: аграрне законодавство, кодифікація аграрного законодавства, принципи права, принципи кодифікації, кодифікація законодавства.

Постановка проблеми. Питання удосконалення аграрного законодавства і приведення його у відповідність до світових та європейських правових стандартів шляхом кодифікації не втрачає своєї актуальності протягом усього часу становлення та розвитку незалежної України, але наразі й досі залишається невирішеним. Кодифікація аграрного законодавства України – це послідовний системний процес, необхідною передумовою якого є комплексні теоретичні дослідження механізму його здійснення, у тому числі ґрунтовне дослідження принципів цієї кодифікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове дослідження принципів права і кодифікації законодавства здійснювалося багатьма вітчизняними і зарубіжними вченими, зокрема: С. С. Алексєєвим, Ю. В. Васильєвою, Л. С. Галесником, Є. А. Гетьманом, В. М. Єрмоленком, М. В. Костенніковим, Є. В. Погореловим, С. П. Погребняком, Н. М. Хуторян, М. М. Шумилом, В. З. Янчуком та ін. Проте комплексне дослідження саме принципів кодифікації аграрного законодавства України не знайшло відображення у сучасних наукових розробках, що зумовлює актуальність пошуку у відповідному напрямі.

Метою цієї статті є формулювання поняття принципів кодифікації аграрного законодавства України, надання їх класифікації та розкриття змісту деяких із них.

Виклад основного матеріалу. В юридичній енциклопедії під поняттям **принцип** (від лат. *principium* – *початок, основа*) розуміються основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення теорії, вчення, науки, системи внутрішнього і міжнародного права, політичної, державної чи громадської організації (гуманізм,

законність, справедливість, рівність громадян перед законом тощо); йому притаманна властивість абстрактного відображення закономірностей соціальної дійсності, що зумовлює їх особливу роль у структурі широкого кола явищ; він є джерелом багатьох явищ або висновків, що відносяться до нього як дія до причини (реальної) або як наслідки до підстави (ідеальної) [1, с. 110–111]. Натомість **принципи права** – керівні засади (ідеї), які визначають зміст і спрямованість правового регулювання суспільних відносин. До принципів права, зокрема, відносять загальнолюдські, типологічні, конкретно-історичні, галузеві, міжгалузеві (охоплюють кілька галузей права певної держави) тощо [1, с. 128].

Основоположність і фундаментальність значення принципів загалом зумовлює розгляд **принципів кодифікації законодавства** як категорії, пов'язаної із принципами права, дотичної, але не тотожної їм, яка, відповідно, є похідною від визначальних принципів права.

Аналіз юридичних наукових робіт, у яких наведено визначення принципів систематизації та кодифікації нормативно-правових актів, дає підстави для висновку про усталеність поглядів та уявлень стосовно цього питання.

Так, М. В. Костенніков і О. В. Куракін визначають принципи кодифікації правових норм як основні ключові положення, ідеї, які охоплюють усю кодифікаційну діяльність і відіграють у ній координуючу та керівну роль, дають змогу розподілити правовий матеріал найбільш логічно і послідовно, а також уникнути помилок під час упорядкування чинних норм [2, с. 38–39].

Дехто з авторів розглядає принципи систематизації нормативно-правових актів (*однією із форм якої є кодифікація – авт.*) як вимоги до її результату і процесу; зокрема, на думку В. О. Сивіцького, стосовно результату систематизації – це повнота, докладність і зрозу-

мілість регулювання, зручність користування системою нормативно-правових актів, єдність систематизованого нормативного матеріалу, відсутність у ньому протиріч; вимогами до процесу є плановість, своєчасність, нормативне регулювання процесу, організаційна і фінансова забезпеченість, політична згода в суспільстві та наявність ідеологічного складника, що тісно пов'язані між собою і які не можна розглядати окремо одну від одної [3, с. 12–13].

В. В. Ксенофонов визначає принципи систематизації законодавства як основоположні вимоги нормативного характеру, необхідні при виборі законодавства з урахуванням його ознак, властивостей та інших особливостей. Науковець вважає, що залежно від принципу, взятого за основу систематизації законодавства, її можна розрізнити за органом, який прийняв нормативно-правовий акт, за формою правового акта (формальний принцип), за його типом (типовий принцип), за предметом (тематичний), за алфавітом, за хронологією і т. д. [4, с. 12].

У свою чергу Д. Є. Вергелес розглядає принципи кодифікації як основоположні ідеї, якими необхідно керуватися при кодифікації і реалізовувати їх в системі правових приписів під час розробки конкретних законопроектів, та прикладні, узагальнюючі ідеї законодавчого виразу норм права, використання різних прийомів законодавчої техніки й експертизи законопроектів [5, с. 128].

Отже, **принципи кодифікації** можна визначити як основні, базисні ідеї і переконання, що створюють засади для досягнення всього кодифікаційного процесу, зумовлюють конкретне спрямування вектора його реалізації та мають вияв у безпосередніх сутнісно-якісних показниках результату кодифікаційної діяльності – кодифікованому нормативно-правовому акті.

Незважаючи на усталеність поглядів щодо визначення принципів кодифікації законодавства, думки вчених стосовно їх класифікації різняться.

Так, Є. В. Погорелов принципами, притаманними саме кодифікаційній діяльності, які визначають її зміст, вибір засобів та прийомів її здійснення, вважає: плановість, системність і систематичність проведення кодифікаційних робіт; наукову обґрунтованість кодифікованих актів; забезпечення верховенства права та закону; врахування системно-структурних властивостей об'єктивного юридичного права і законодавства; техніко-юридичну досконалість кодифікаційних актів; наближення кодифікаційної діяльності в Україні до європейських стандартів, зумовлених особливостями континентальної правової системи [6, с. 9].

Є. А. Гетьман акцентує, що, розглядаючи принципи, відповідно до яких повинна здійснюватися кодифікаційна діяльність, слід виходити із тих засад, на яких здійснюється правотворча діяльність, а саме законотворчість. Серед таких принципів автор виокремлює загальні, до яких відносить верховенство права, законність, демократизм, гуманізм, єдність прав та обов'язків, протидію дискримінації прав за расовими чи національними ознаками, плановість, науковість,

гармонізацію національного законодавства України з європейськими стандартами у здійсненні правотворчості, тобто найважливіші принципи, основні вимоги, що є правомірними щодо будь-якого нормативно-правового акта, в тому числі й кодифікованого, та спеціальні: принципи оперативності, поєднання динамізму й стабільності, спадковості, системної погодженості, професіоналізму, техніко-юридичної досконалості прийнятих нормативно-правових актів тощо [7, с. 34].

Отже, класифікуючи принципи кодифікації аграрного законодавства України, на нашу думку, варто враховувати особливості галузевої кодифікації та наведені приклади принципів кодифікаційної діяльності. Таким чином, за критеріями реалізації і взаємодії зазначених принципів доцільно виокремлювати такі пов'язані між собою їх групи: **загальноправові, спеціально-базові та спеціально-галузеві**.

Визначаючи зміст **загальноправових** принципів кодифікації аграрного законодавства України, варто звернутися до напрацювань теорії права, згідно з якими система права зобов'язана орієнтуватися на цінності, втілені у принципах права [8, с. 124]; натомість принципи права повинні бути виражені у праві, в текстах законодавчих актів у виді текстуальних формулювань чи «розчинених» у положеннях низки статей нормативних приписів [9, с. 145]. Отже, основою здійснення будь-якої кодифікаційної діяльності є дотримання основоположних принципів права, які разом із тим є визначальними для формування змісту майбутнього кодифікованого акта і мають бути належною мірою відображені у його положеннях. Тобто **загальноправовими принципами кодифікації аграрного законодавства України** є частково відображені в основоположних принципах права визначальні вимоги та ідеї її проведення, дія яких абстрактно поширюється на кодифікаційний процес і втілюється в його результаті. Безпосередній вияв загальноправових принципів кодифікації полягає у реалізації спеціально-базових і спеціально-галузевих принципів кодифікації.

До загальноправових принципів кодифікації аграрного законодавства України належать принципи **демократизму, гласності, законності, захисту основоположних прав і свобод людини, юридичної рівності суб'єктів аграрних правовідносин перед державою та перед законом, верховенства права** тощо.

На відміну від загальноправових принципів кодифікації аграрного законодавства України спеціально-базові принципи мають більш прагматичний характер і стосуються доцільності практичних ідей і вимог до кодифікаційної діяльності й техніки. Інша назва, що певною мірою розкриває їх зміст, – **спеціально-процедурні принципи**. До цієї групи, на нашу думку, належать принципи **науково-теоретичної визначеності та обґрунтованості кодифікації, доступності викладеного матеріалу, недопущення колізій і дублювання норм, професійності, порівняння і запозичення позитивного зарубіжного досвіду аналогічних кодифі-**

кацій, логічної повноти та структурованості, передбачуваності й планування тощо.

Так, наприклад, під принципом **передбачуваності та планування** розуміється прогнозування на найближче майбутнє темпів і динаміки розвитку суспільних відносин, які регулюються нормами аграрного законодавства, з метою врахування їх у процесі кодифікації та відображення у положеннях відповідного акта, що дасть змогу забезпечити належну якість цього документа й зменшити потенційну необхідність внесення до нього змін у майбутньому.

Принцип **доступності** викладеного нормативно-правового матеріалу кодифікованого акта аграрного законодавства передбачає вжиття у цьому документі зрозумілих і термінологічно простих понять, застосування такої структурної побудови і системно-логічного викладу, які сприятимуть безперешкодному розумінню положень закону навіть за відсутності спеціальних юридичних вмінь і навичок. Дотримання принципу доступності дасть змогу підвищити рівень праворозуміння кодифікованого акта аграрного законодавства України та усунути перешкоди у практиці його застосування, оскільки нормативно-правовий акт такого роду має на меті регулювання суспільних аграрних відносин, що виникають, зокрема, у сільській місцевості, для більшості населення якої типовим є низький рівень правової культури та обмежений доступ до якісної правової допомоги.

Характерною рисою аграрного законодавства є комплексність регулювання, його норми можуть входити до складу інших галузей законодавства, тому, проводячи кодифікацію, слід дотримуватися принципу **недопущення колізій і дублювання норм** чинних нормативно-правових актів, положення яких не були предметом цієї кодифікації (наприклад, Цивільного, Земельного або Господарського кодексів України).

Значення принципу **оптимального співвідношення** між системою аграрного законодавства та системою аграрного права як галузі полягає в тому, що кодифікація аграрного законодавства передбачає максимальну наближеність системи розміщення аграрно-правових норм в акті кодифікації до системи аграрного права як галузі (на основі дослідження В. З. Янчука щодо кодифікації законодавства про колгоспи – авт.) [10, с. 450–451].

Дотримання принципу **професійності** у кодифікації аграрного законодавства забезпечує запобігання негативним наслідкам непрофесійного втручання у створення нормативно-правових актів цієї галузі права, які, зокрема, посилюють лобіювання інтересів окремих осіб чи їх об'єднань під час прийняття цих актів у кількох читаннях, що розмиває межі відповідності моделі аграрних майнових правовідносин реальному їх стану [11, с. 127–128].

Зазначеними вище принципами кодифікації законодавства їх переліки не вичерпуються, при цьому деякі вчені, розглядаючи питання кодифікації конкретного масиву нормативно-правових актів, наголошують на доцільності виокремлення принципів такої кодифікації за-

лежно від врахування базисних принципів тієї ланки системи права, нормативно-правовий матеріал якої підлягає опрацюванню (зокрема, кодифікації).

Так, окрім принципів верховенства права, законності, об'єктивності, етапності й безперервності кодифікаційної роботи, О. М. Селезьова у числі принципів кодифікації банківського законодавства називає відповідність Банківського кодексу України нормам фінансового права, інших галузей права і вимогам юридичної техніки [12, с. 17].

Розглядаючи принципи кодифікації норм адміністративного права, М. В. Костенніков і О. В. Куракін говорять про їх визначеність принципами цієї галузі, а також тими цілями, для досягнення яких і здійснюється кодифікація правових норм. Крім загальних принципів адміністративного права (зокрема, на думку вчених, об'єктивності, системності, спадковості й оновлення, демократизму тощо), зазначені автори називають приватні принципи кодифікації, які обмежуються рамками конкретних адміністративно-правових інститутів, наприклад принципи адміністративного процесу чи організації державної служби [2, с. 44].

З урахуванням особливостей правового регулювання трудових відносин Н. М. Хуторян серед принципів кодифікації трудового законодавства України виокремлює оптимальне збалансування виробничої та захисної функцій трудового права, соціальний діалог (дво- – тристороннє співробітництво), недопустимість зниження трудових гарантій, що впливає із Конституції України, примат міжнародного права над внутрішнім і диференціацію правових норм, які регулюють нормування праці, заробітну плату, тривалість робочого часу, часу відпочинку в юридичних осіб залежно від їх організаційно-правових форм, форм власності та умов праці [13, с. 272–278].

Здійснюючи кодифікацію пенсійного забезпечення, на думку М. М. Шумила, варто зважати на два види принципів: кодифікації як виду систематизації законодавства, у тому числі напрацьовані теорією права у сфері юридичної техніки, та пенсійного забезпечення, що мають бути закріплені як підгрунтя Пенсійного кодексу. До останніх автор відносить принципи пенсійного страхування від соціальних ризиків, державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх передбачених законом прав, диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу і розміру заробітної плати (доходу) тощо [14, с. 332–337].

Крім того, залежно від обсягу сфери дії Ю. В. Васильєвою запропоновано класифікувати принципи, яким повинна відповідати кодифікація законодавства про соціальне забезпечення, на принципи правотворчості, однакові для будь-якого її різновиду, в тому числі й для кодифікації (законності, демократизму, науковості, гласності тощо); принципи кодифікації, які є спільними для будь-якої кодифікації, незалежно від специфіки її форм чи видів (плановості, системності, доцільності, концептуальної цілісності, доктринальності та

ін.); принципи кодифікації законодавства про соціальне забезпечення (повноти, федералізму, спадковості правового регулювання, врахування міжнародного і зарубіжного досвіду кодифікації законодавства про соціальне забезпечення, відповідності системи законодавства системі права). Також авторка зазначає необхідність під час кодифікації брати до уваги принципи у їх різноманітті: принципи права, доктринальні принципи, практично-прикладні тощо [15, с. 10].

Отже, під час кодифікації галузевого законодавства слід керуватися принципами тієї галузі права та галузі законодавства, яке кодифікується. Кожна окрема норма, закріплена в кодексі, повинна бути підпорядкована принципам відповідної галузі права [16, с. 7]. Тому вбачається, що **спеціально-галузеві** принципи кодифікації аграрного законодавства України формуються з урахуванням особливостей аграрного законодавства та аграрного права, у принципах якого у загальних рисах, зокрема, і відображено сутнісний зміст зазначеної групи принципів.

Керуючись метою та завданнями цього дослідження та не виходячи за їх межі, вважаємо за доцільне навести огляд запропонованих провідними науковцями принципів аграрного права та встановити на підставі їх аналізу, з урахуванням розглянутих вище принципів кодифікації зміст терміна «спеціально-галузеві принципи кодифікації аграрного законодавства України» та їх можливий перелік.

Свого часу В. З. Янчук викремив такі принципи аграрного права: право власності на землю, що належить виробникам сільськогосподарської продукції; правове забезпечення господарської самостійності й незалежності селянських господарств, агрогосподарських товариств, колективних сільськогосподарських підприємств, спілок селян, радгоспів та інших суб'єктів аграрних ринкових правовідносин; правове забезпечення раціонального поєднання високорентабельного виробництва та оптимального підприємництва у процесі їхньої діяльності; правове забезпечення оптимального використання аграрно-договірних відносин, посилення частки майнових аспектів у системі аграрних правовідносин, зміцнення договірної дисципліни в агропромисловому комплексі, поєднання правового регулювання діяльності всіх суб'єктів аграрного підприємництва за допомогою державно-правових і локальних внутрігосподарських правових актів; добровільний вступ до членів суб'єктів підприємництва кооперативного типу і право безперешкодного виходу з його членів [17, с. 20–22]. В. П. Жушман основними принципами правового регулювання аграрних відносин у сучасних умовах вважає рівність учасників аграрно-правових відносин; свободу аграрного підприємництва і добровільність обрання форм і напрямів господарської діяльності; органічний зв'язок трудової діяльності з природно-кліматичними умовами виробництва; пріоритетність розвитку агропромислового комплексу; демократизацію системи управління цим комплексом; усебіч-

ну охорону і зміцнення всіх форм власності та різноманітних організаційно-правових форм сільськогосподарських товаровиробників, що на них базуються; господарську самостійність і відповідальність суб'єктів сільськогосподарської діяльності та праці; невтручання державних органів у виробничо-господарську діяльність сільськогосподарських товаровиробників [18, с. 14].

Втім, найбільш детальною класифікацією принципів аграрного права, що повною мірою відповідає реаліям сучасного розвитку аграрних правовідносин в Україні й може бути взята за основу для визначення спеціально-галузевих принципів кодифікації аграрного законодавства України, на наш погляд, є запропонована В. М. Єрмоленком. Так, до принципів аграрного права автор, зокрема, відносить принцип забезпечення потреб населення і промисловості безпечною та якісною сільськогосподарською сировиною; забезпечення продовольчої безпеки держави; урахування особливостей сільськогосподарської діяльності; вільне обрання селянами форм і напрямів сільськогосподарської діяльності; забезпечення рівності учасників аграрних правовідносин; підвищення ефективності державної регламентації аграрного сектора економіки; забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства; пріоритетність соціального розвитку села; екологізацію сільського господарства; гарантованість захисту прав сільськогосподарських товаровиробників; постійне вдосконалення механізму правового регулювання аграрних відносин; запозичення позитивного досвіду зарубіжних країн щодо правового впорядкування аграрних відносин [19, с. 56–62].

Отже, **спеціально-галузевими** слід вважати принципи кодифікації аграрного законодавства України, які мають локально-галузеву сферу застосування і зумовлюють можливість урахування специфіки та особливостей нормативно-правової матерії, яка кодифікується, тобто аграрного права як галузі й окремих його інститутів.

До спеціально-галузевих принципів кодифікації аграрного законодавства України доцільно віднести, зокрема, **гарантування продовольчої безпеки держави, відродження села та сталого розвитку сільських територій, національної пріоритетності вітчизняного виробника, державної підтримки та захисту дрібних і середніх аграрних товаровиробників, належного ресурсного забезпечення і взаємодопомоги** тощо.

Так, принцип **гарантування продовольчої безпеки держави** як один із ключових складників національної безпеки України полягає у врахуванні у процесі кодифікації аграрного законодавства України основного призначення аграрного сектора економіки – необхідності на достатньому рівні забезпечувати населення екологічно чистими і корисними для здоров'я продуктами харчування за доступними цінами зі збереженням та підтриманням належного стану навколишнього середовища.

Принцип **відродження села та сталого розвитку сільських територій** дає змогу спряму-

вати приписи аграрного законодавства (у тому числі шляхом їх кодифікації) на усебічний розвиток села, зокрема, у сферах освіти, науки, культури, інфраструктури, туризму та ін.

Урахування під час кодифікації аграрного законодавства України принципу **національної пріоритетності вітчизняного виробника сільськогосподарської продукції** створюватиме умови для його захищеності від імпортової як товарної, так і ресурсної залежності, при цьому, з огляду на курс нашої країни на євроінтеграцію і підвищення національних стандартів виробництва до європейських вимог, дасть змогу українським вітчизняним виробникам зберегти свої бізнес-позиції та аутентичність.

Дотримання принципу **державної підтримки та захисту дрібних і середніх аграрних товаровиробників** під час кодифікації має на меті вирішення проблеми «тиску», неоднакової конкурентоспроможності й інших «правил гри», що їх диктують великі латифундисти чи олігархічні холдинги дрібним і середнім суб'єктам сільськогосподарського товарного виробництва.

Принцип **належного ресурсного забезпечення і взаємодопомоги** у процесі кодифікації аграрного законодавства України полягає у необхідності скеровування процесу реформування державної інвестиційної політики в аграрному секторі економіки, системи матеріально-технічного забезпечення і підтримки аграрних суб'єктів господарювання, удосконалення приписів податкового законодавства у цій сфері, запровадження комплексу заходів зі спрощення профільно-аграрного кредитного клімату в Україні та організації належного банківського обслуговування, реалізації механізмів кооперації декількох самостійних суб'єктів господарювання задля взаємної фінансової допомоги і взаємокредитування, вдосконалення системи страхування урожаїв, майна підприємств агропромислового комплексу і науково-інформаційного забезпечення тощо.

Висновки

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що **принципи кодифікації аграрного законодавства України** – це керівні засади (ідеї), що стосуються завдань, засобів і способів здійснення кодифікації та поділяються на такі групи: загально-правові, спеціально-базові та спеціально-галузеві. Ці принципи є визначальними для проведення кодифікації аграрного законодавства України і безпосередньо впливають на змістовність, якість та дієвість нормативно-правового наповнення остаточного її результату – кодифікованого акта аграрного законодавства України, який, на наше переконання, зрештою повинен набути форми Аграрного кодексу.

Спроба визначення термінологічно-категоріального апарату принципів кодифікації аграрного законодавства України, покладена в основу цієї статті, є лише частиною докладного дослідження загального механізму здійснення кодифікації та є основою для подальших наукових розробок.

Список використаних джерел:

1. Юридична енциклопедія : у 6-ти т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. енцикл.», 2003. – Т. 5. – 736 с.
2. Костенников М. В. Принципы кодификации норм административного права / М. В. Костенников, А. В. Куракин // Государство и право. – 2006. – № 8. – С. 38–44.
3. Сивицкий В. А. Систематизация конституционно-правовых актов Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституционное право; конституционный судебный процесс; муниципальное право» / В. А. Сивицкий ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. – М., 1999. – 23 с.
4. Ксенофонтов В. В. Систематизация российского законодательства: принципы и процедуры : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве» / В. В. Ксенофонтов. – М., 2003. – 19 с.
5. Вергелес Д. Є. Основоположні принципи кодифікації законодавства / Д. Є. Вергелес // Альманах права. – 2012. – Вип. 3. – С. 127–130.
6. Погорелов Є. В. Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права історія політичних і правових учень» / Є. В. Погорелов ; Ун-т внутр. справ. – Х., 2000. – 18 с.
7. Гетьман Є. А. Принципи кодифікації законодавства України / Є. А. Гетьман // Вісник Харків. нац. ун-ту внутр. справ. – 2008. – № 42. – С. 30–35.
8. Погребняк С. П. Роль основоположних принципів у застосуванні права / С. П. Погребняк // Пробл. філософії права. – 2008/2009. – Т. VI–VII. – С. 124–134.
9. Алексеев С. С. Теория права / С. С. Алексеев. – М. : БЕК. – 1995. – 320 с.
10. Янчук В. З. Теоретические проблемы кодификации законодательства о колхозах : дис. ... докт. юрид. наук / В. З. Янчук. – М. : ВНИИ СЗ, 1969. – 458 с.
11. Єрмоленко В. М. Аграрні майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.06 «Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право» / Єрмоленко Володимир Михайлович ; Національний аграрний ун-т України. – К., 2007. – 379 с.
12. Селєзньова О. М. Систематизація банківського законодавства як шлях удосконалення фінансово-правового регулювання банківської діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. М. Селєзньова ; Нац. ун-т держ. под. сл. України. – Ірпінь, 2009. – 24 с.
13. Хуторян Н. М. Принципи та цілі кодифікації трудового законодавства України / Н. М. Хуторян // Правова держава : Щорічник наукових праць. – 2010. – Вип. 21. – С. 272–278.
14. Шумило М. Н. Принципы пенсионного обеспечения как базис кодификации пенсионного законодательства / М. Н. Шумило // Правовое обеспечение инновационного развития экономики Респуб-

блики Беларусь : материалы Междунар. науч.-практ. конф. (21–22 окт. 2010 г., г. Минск). – Минск, 2010. – С. 332–337.

15. Васильева Ю. В. Кодификация российского законодательства о социальном обеспечении: теоретические и практические проблемы : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудовое право; право социального обеспечения» / Ю. В. Васильева. – М., 2010. – 54 с.

16. Галесник Л. С. Теоретические вопросы кодификации советского законодательства / Л. С. Галесник // Вопросы кодификации советского

законодательства. Сборник статей. – Свердловск – 1957. – 215 с.

17. Аграрное право України / за ред. акад. АПН, професора Янчука В. З. – К. : Юрінком, 1996. – 560 с.

18. Аграрное право : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [В. П. Жушман, В. М. Корнієнко, Г. С. Корнієнко та ін.] ; за ред. В. П. Жушмана та А. М. Статівки. – Х. : Право, 2010. – 296 с.

19. Аграрное право України : підручник / [В. М. Єрмоленко, О. В. Гафурова, М. В. Гребенюк та ін.] ; за заг. ред. В. М. Єрмоленка. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.

В статье исследованы принципы кодификации законодательства и проанализировано влияние особенностей отраслевой кодификации на их содержание. Выбор темы обусловлен отсутствием научных разработок именно в этом направлении. Автором определено понятие принципов кодификации аграрного законодательства Украины, предложена их классификация по отдельным критериям и раскрыто содержание некоторых из них. Выяснено значение принципов аграрного права для формирования принципов кодификации аграрного законодательства с учетом перспективы ее проведения в Украине, а также влияние этих принципов на окончательный результат такой кодификации.

Ключевые слова: аграрное законодательство, кодификация аграрного законодательства, принципы права, принципы кодификации, кодификация законодательства.

The article studies the principles of codification of law and analyzed the impact of industry-specific codification on their content. The choice of scientific research is due to the lack of scientific developments in the specified direction. The author defines the concept of principles of codification of the agrarian legislation of Ukraine, suggested their classification according to specific criteria and the content of some of them. Found out the meaning of the principles of agricultural law for the formation of the principles of codification of the agrarian legislation, in view of the prospects of its implementation in Ukraine, as well as the impact of these principles on the final outcome of this codification.

Key words: agrarian legislation, codification of agrarian legislation, principles of law, principles of codification, codification of legislation.

